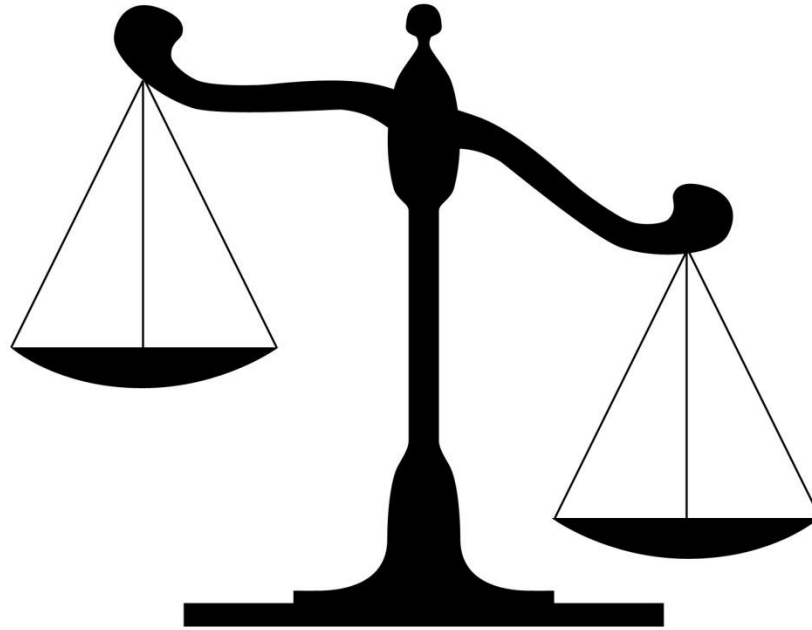

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA ETİK

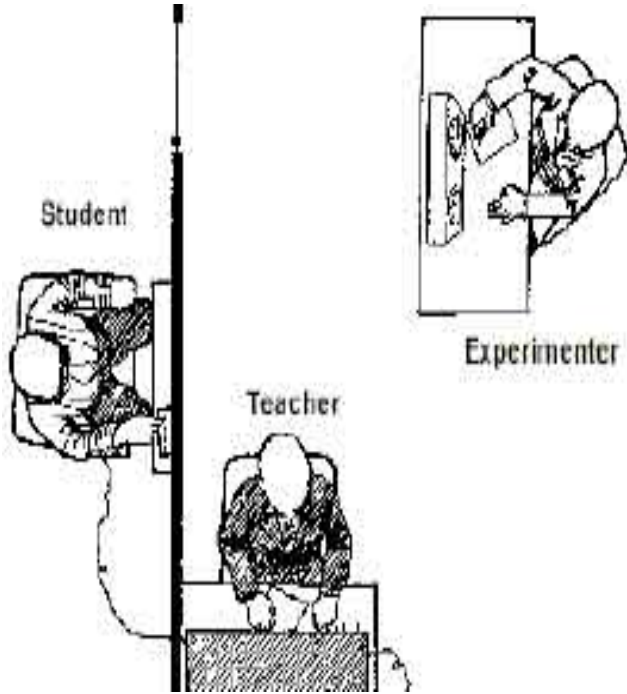
Yrd. Doç. Dr. Dilek Sarıtaş-Atalar

ETİK KURALLAR

- Araştırmacı katılımcısını (insan / hayvan) korumakla yükümlüdür.
- Etik kurallar rehberini takip eder.
- İlgili kurumların etik komitelerinden onay aldıktan sonra çalışmasına başlayabilir.

Milgram Deneyi

- İnsanların otorite sahibi bir kişi veya kurumun isteklerine kendi vicdani değerleriyle çelişmesine rağmen itaat etmeye ne ölçüde istekli olduklarını ölçmek için tasarlanan bir deney.
- Yanıltma: öğrenmede cezanın etkisi

Bilgilendirilmiş Onam Almak

- Siz kimsiniz,
- Ne Yapıyorsunuz,
- Araştırmanın amacı,
- Öngörülen süre ve yapılacak işlemler,
- Başladıktan sonra istedikleri zaman vazgeçme hakları,
- Potansiyel riskler, rahatsızlık ya da olumsuz etkiler gibi kendilerini etkileyebilecek olası etmenler,
- Gelecekteki araştırma yararları,
- Gizlilik sınırları,
- Katılım için teşvikler,
- Araştırma ve araştırmaya katılanların haklarıyla ilgili soruları için kiminle görüşecekleri

Değerli Katılımcı

Bu çalışma, Doç. Dr. N. Feyman Güler tarafından Türkiye kısmı yürütülen, kültürler arası bir çalışmadır. Çalışmanın amacı, katılımcıların genel ve işe yönelik tutum ve eğilimleriyle ilgili bilgi toplamaktır. Çalışmaya katılım tamimiyle gönüllülük temelinde olmalıdır. Ankette, sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplarınız tamimiyle gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir; elde edilecek bilgiler bilimsel yayımlarda kullanılacaktır.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta serbestsiniz. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemek yeterli olacaktır. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için Psikoloji Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. N. Feyman Güler (Oda: B285; Tel: 210 8584; E-posta: fguler@metu.edu.tr) ya da araştırma görevlisi Burcu Taylan (Oda: B257A; Tel: 210 5129; E-posta: taylanb@metu.edu.tr) ile iletişim kurabilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

İsim Soyad

Tarih

İmza

----/----/-----

Sayın Veli,

ODTÜ Psikoloji Bölümü, İşitme Konuşma Bilimleri ve Algı Laboratuvarında yürütülmekte olan bir çalışma için yardımınıza gereksinim duyulmaktadır. Gönüllü katılımın söz konusu olduğu bu çalışmanın amacı çocukluk döneminde sık geçirilen orta kulak enfeksiyonlarının işitme algısına ve konuşma gelişimine etkilerinin araştırılmasıdır. Bu çalışmanın verilerinin ODTÜ Sağlık Merkezine orta kulak problemi şikayeti ile getirilen çocuklar ile ODTÜ yuvasına devam eden çocuklardan toplanması planlanmıştır.

Çalışmada uygulanacak yöntem kulaklıklar takılarak çocuğunuzun orta kulak testlerinin yapılması ve gerekirse gene kulaklıklar takılarak işitmesinin ölçülmesidir. Orta kulak testleri 5-15 dakika işitme testleri ise 30-60 dakika sürmektedir. Testlerin hiçbiri can acıtıcı ya da rahatsızlık verici testler değildir. Bu testlerin uygulanması sırasında ilaç enjeksiyonu ya da radyasyona maruz kalma söz konusu değildir. Bu çalışmanın verileri bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacak çalışmaya katılanların kimlikleri sonuçlar rapor edilip yayınlanırken gizli tutulacaktır.

Orta kulak testleri yuva yönetiminin öngördüğü günlerde yapılacaktır. İşitme testinin de yapılması gerektiği durumlarda bu testler randevu verilerek İşitme Konuşma Bilimleri ve Algı Laboratuvarında yapılacaktır. Her ay tekrarlanacak bu testlerle çocuğunuzun aynı zamanda ücretsiz olarak orta kulak testleri ve gerekirse odyolojik incelemeleri de yapılmış olacaktır. Test sonuçlarının bir kopyası sizin için hazırlanacaktır.

Eğer çocuğunuzun bu çalışmaya katılmasını kabul ediyorsanız ilişikteki bilgi formunu doldurup bize iletmeniz yeterli olacaktır. Yardımlarınız için teşekkürler.

Yürütücünün Adı Soyadı
İletişim Bilgileri

Kızım / oğlum Psikoloji Bölümü İşitme Konuşma Bilimleri ve Algı Laboratuvarında Yrd. Doç. Dr. Ayşegül Fışılıoğlu tarafından yürütölmekteolan “Orta kulak problemlerinin işitme algısına ve konuşma gelişimine etkileri” araştırmasına katılmasını kabul ediyorum.

Velinin Adı Soyadı

İmza Tarih

Kişisel Onam Formu

Sayın Anneler;

Ankara Üniversitesi Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı'nda danışmanım Yrd. Doç. Dr. Dilek SARITAŞ-ATALAR gözetiminde yüksek lisans tezimi yürütmekteyim. Tezin amacı, anne-baba yaklaşımları ile çocukların sosyal ve duygusal gelişimi arasındaki ilişkileri incelemektir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için sizlerin yardımına ihtiyaç duymaktayız.

Araştırmaya katılmayı kabul ederseniz sizden bazı anket formları doldurmanız istenecektir. Anket formlarında yer alan bilgiler kesinlikle gizli tutulacak ve sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. İstedığınız zaman çalışmadan ayrılabilir ve önceden verdiğiniz bilgiyi geri alabilirsiniz. Araştırma bittiğinde, sizlere çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerinde anne ve babaların rolü ile ilgili bilgilendirici bir seminer verilecektir. Araştırmayla ilgili sorularınızı aşağıdaki iletişim bilgilerini kullanarak bize yöneltebilirsiniz.

Araştırmadan elde edilecek bulgular bireysel değil, toplu sonuçlardır ve dilerseniz sizlere ulaştırılacaktır. Anketleri doldurarak bize sağlayacağınız veriler; okul öncesi çocukların sosyal ve duygusal gelişimini etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik çalışmalarımıza önemli katkılar sağlayacaktır. Bu sebeple çalışmamıza vereceğiniz destek bizim için çok değerlidir. İlginiz için şimdiden teşekkür ederiz.

Saygılarımızla,

Yrd. Doç. Dr. Dilek SARITAŞ-ATALAR

Psk. Emine KAYA

dsaritas@ankara.edu.tr

eminekaya.psy@gmail.com

Bu araştırmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum. Çalışmayı istediğim zaman yarıda kesip bırakabileceğimi biliyorum ve verdiğim bilgilerin sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılmasını kabul ediyorum.

Anne Adı:

İmza:

Araştırmada Yanıltma

Ne zaman kullanılır?

- Araştırmanın Değeri!!
- Katılımcının etkilenmesi!!
- Dikkat ve Bellek Deneyleri
 - Hatırlanan kelime fill mi isim mi?

Çalışma Sonrası Bilgilendirme

Hassas Konularda Bilgi Alma

How does the chair feel?

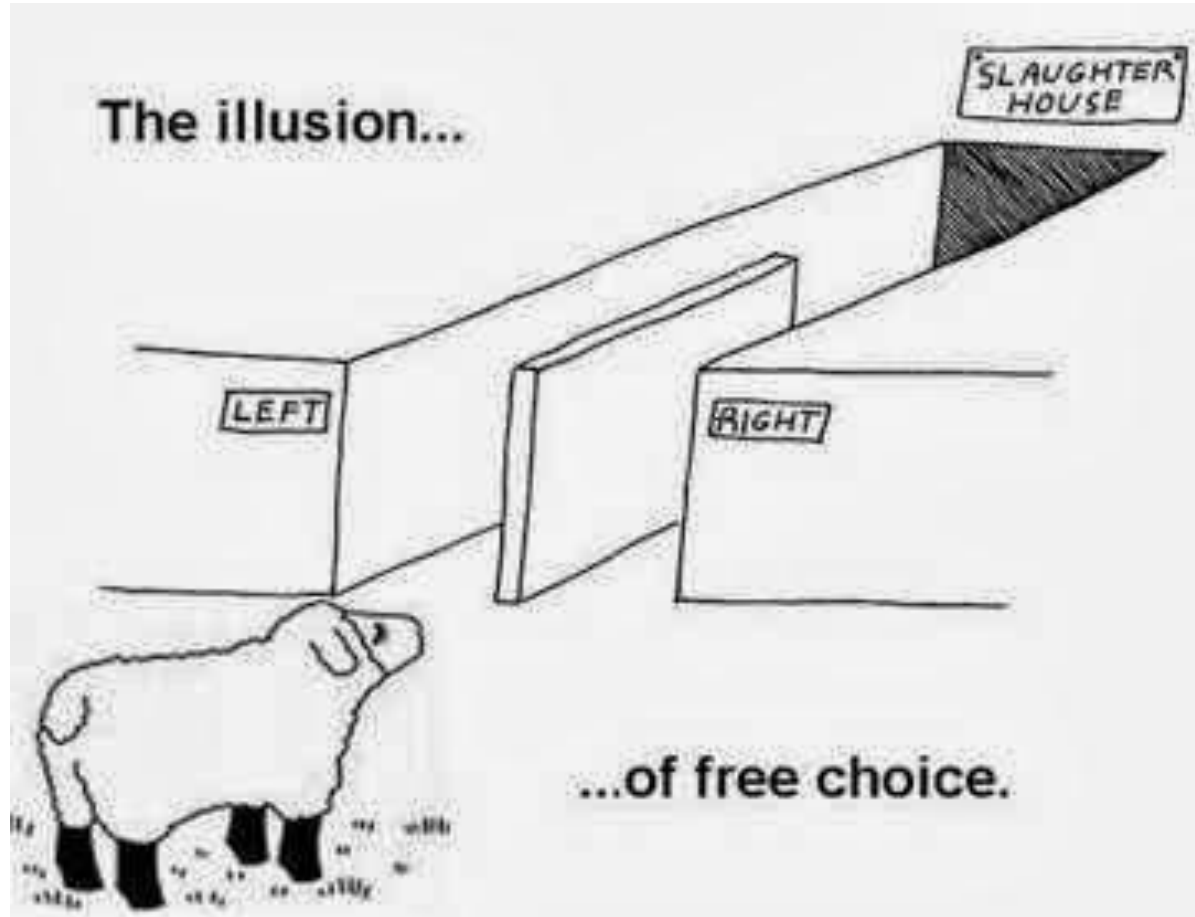
Are these insults or opinions?

God hates
green chairs

All green chairs
should be
destroyed

All chairs should
be purple, being
green is not
natural

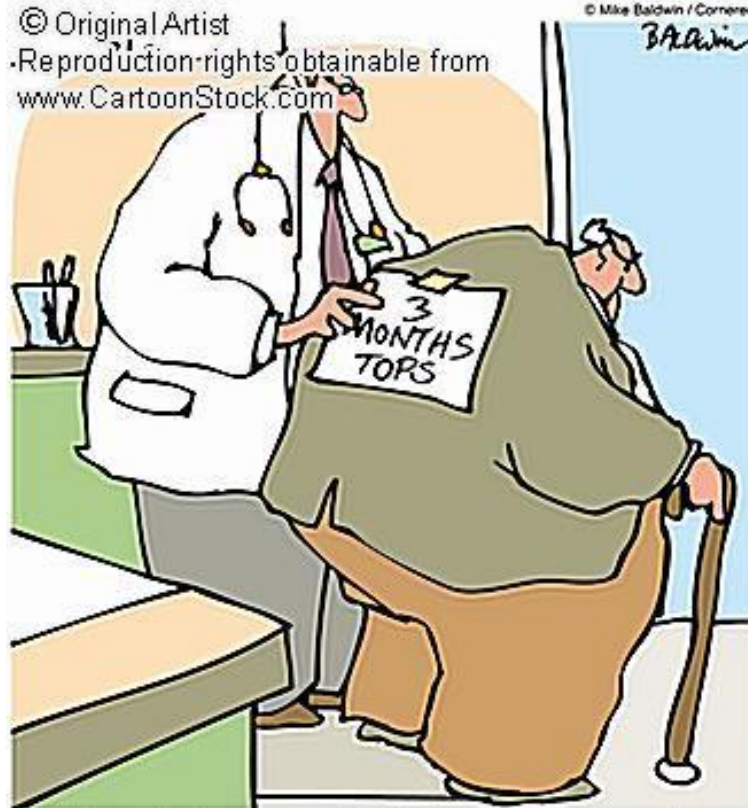
Gönüllü Katılım

İstediği Zaman Yarıda Bırakma Hakkı

Bilgilerin Gizli Kalması

In the dark days, before doctor-patient confidentiality.

Katılımcıya Zarar Verme Olasılığı

Tedavi sağlamak ya da tedaviden mahrum bırakmak

- Yeni geliştirilen bir müdahale programının etkinliğini test etmek için
 - deney grubu: tedavi alan
 - kontrol grubu: tedavi almayan

*etkisi belli olmayan bir tedavi uygulamak ne kadar etik?

*kontrol grubunu bu tedaviden mahrum bırakmak ne kadar etik?

Araştırma Katılımcılarını Teşvik Etmek

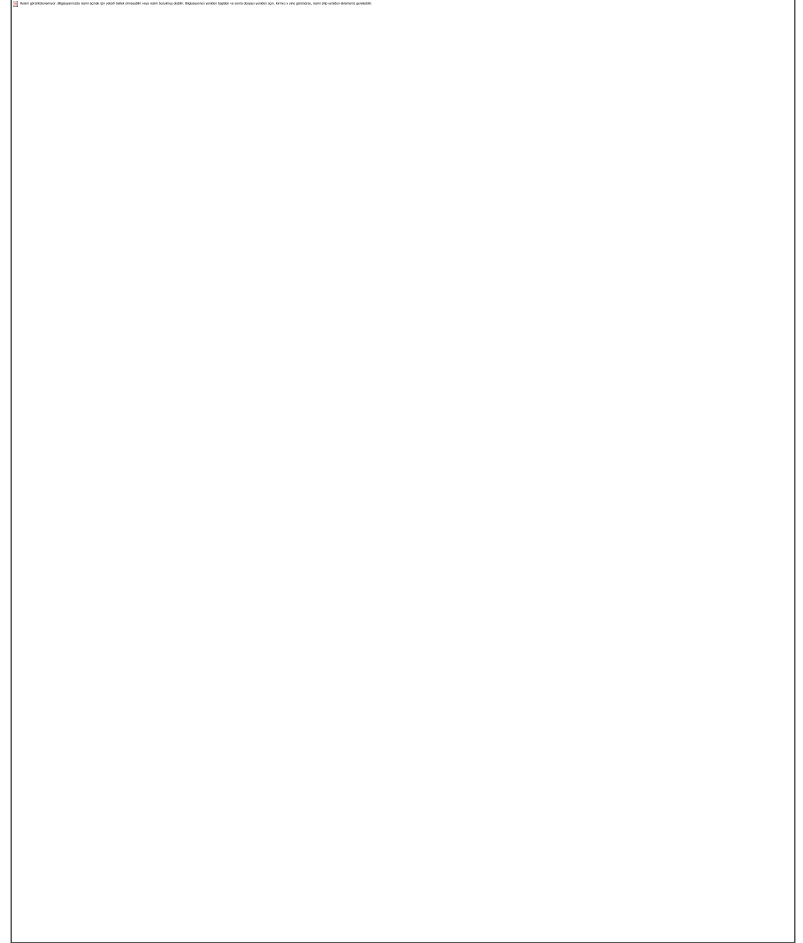
Araştırmaya katılma karşılığında bir teşvik vermek ne kadar etik?

Örn: cüz-i miktar para, ders için puan, çocuk için oyuncak, kırtasiye malzemesi, mesleki hizmet vs.

Araştırmadaki Hayvanların Kullanımı ve Bakımı

- Araştırmanın bilimsel değeri ve izlenebilecek başka yöntem olmaması,
- Eziyet edilmeden bakılmalı ve sağlıklı ortamda tutulmalı,
- Enfeksiyon önleyici ve acıyı en aza indirecek tedbirler alınmalı,
- Cerrahi işlemler anestezi ile yapılmalı

Uygun Araştırma Yöntemini Kullanmak

- Yanlı bir örneklem seçmek,
- Geçersiz ölçüm araçları kullanmak,
- Yanlış çıkarımlarda bulunmak etik değildir

Sonuçları Rapor Etme

- Araştırmacı verileri uydurmaz ve sonuçları saptırmaz.
- Yayınladığı veri ve sonuçlarda önemli yanlışlar saptarsa bu hataları düzeltmek için gerekli adımları atar: düzeltme yazısı yazmak, yazısını geri çekmek gibi

Kaynak Hırsızlığı

Duygu düzenleme, günlük deneyimlere yaşantılara daha toleranslı ve esnek bir şekilde çeşitli duygularla reaksiyon verebilme, aynı zamanda gerektiğinde kendiliğinden ortaya çıkan reaksiyonları erteleyebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır (Cole, Michel ve Teti, 1994). Ergenlik dönemi, gençlerin fiziksel ve hormonal değişiklikler, kimlik oluşumu, romantik ilişkilerinin devamlılığını sağlama gibi yeni sorunlarla karşılaştıkları ve bu sorunların neden olduğu değişken duygu halleri ile mücadele ettikleri bir dönemdir (Larson & Lampman-Petratis, 1989).

Yanlılıktan Sakınmak

- Kasıtlı olarak araştırma bulgularını saklamak, ya da olduğundan farklı göstermek

- ÖDEV: Bir görgül makale seçin ve hangi etik konular dikkate alınmış ya da alınmamış rapor edin. (Makalenin kopyasını ödev ile birlikte getirin).